**ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA**
**RĪGAS TIESU NAMS**

Lietas arhīva Nr. A42-00743-19/9
ECLI:LV:ADRJRIT:2019:0326.A420274418.3.S

**SPRIEDUMS**
**Latvijas tautas vārdā**

Rīgā 2019.gada 26.martā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese L.Andersone,

piedaloties pieteicējam /pers. C/, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Valsts policijas pilnvarotajam pārstāvim /pers. D/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja /pers. C/ pieteikumu par nemantiskā kaitējuma 32 000 *euro* un mantiskā zaudējuma 30 *euro* apmērā atlīdzinājumu.

**Aprakstošā daļa**

[1] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas 2018.gada 12.janvāra spriedumu lietā Nr.130066117 izbeigta lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā attiecībā pret /pers. C/ par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.$^{3}$ panta pirmajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, jo /pers. C/ darbībās nav konstatējams Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.$^{3}$panta pirmās daļas sastāvs. Spriedums stājās spēkā 2018.gada 27.janvārī.

Pieteicējs /pers. C/2018.gada 20.jūnijā vērsās Valsts policijā ar iesniegumu par mantiskā zaudējuma 30 *euro* un nemantiskā kaitējuma 32000 *euro*, atlīdzinājumu sakarā ar Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Centra iecirkņa Kārtības policijas nodaļas inspektores rīcību administratīvā pārkāpuma lietā Nr.130066117.

Ar Valsts policijas 2018.gada 20.jūlija lēmumu Nr.293 (turpmāk – lēmums) noraidīts pieteicēja iesniegums par zaudējuma un kaitējuma atlīdzināšanu. Lēmums pamatots ar turpmāk norādītiem argumentiem.

[1.1] Iesniegums neatbilst Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) 19.panta otrajai daļai, proti, iesniegumam netika pievienoti dokumenti, kas apliecina mantiskā zaudējuma nodarīšanas faktu un apmēru.

Turklāt Valsts policija ņem vērā faktu, ka Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Disciplinārās uzraudzības nodaļas dienesta pārbaudes ietvaros jau tika veikta pārbaude par pieteicējam izņemtās mantas bojāšanas faktu, kuras rezultātā konstatēts, ka pieteicēja aizturēšanās brīdī no plakāta tika atdalīts kāts, kas bija piestiprināts plakātam ar līmlenti, nesabojājot ne plakātu, ne pašu kātu, ko apliecina arī Valsts policijas iecirkņa video novērošanas kamerās redzamais, ka plakāts iecirkņa telpās tiek ienests nesabojātā veidā. Šo faktu pieteicējs vēlāk nav apstrīdējis. Līdz ar to, pieteicēja iesniegums daļā par mantiskā zaudējuma atlīdzināšanu ir noraidāms kā nepamatots.

[1.2] 2017.gada 20.jūlijā Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldē (turpmāk - pārvalde) uzsākta dienesta pārbaude pēc pieteicēja iesnieguma par Valsts policijas pārvaldes amatpersonu iespējamiem disciplinārpārkāpumiem, veicot pieteicēja aizturēšanu 2017.gada 13.jūlijā. Dienesta pārbaudē noskaidrots, ka Valsts policijas pārvaldes Rīgas Centra iecirkņa (turpmāk iecirknis) Iekšlietu informācijas sistēmas apakšsistēmā „Elektroniskais notikumu žurnāls" ar Nr.4087 reģistrēts 2017.gada 13.jūlija lēmums par administratīvās lietvedības uzsākšanu, kas bija par pamatu pieteicēja administratīvajai aizturēšanai minētajā datumā, administratīvās lietvedības nodrošināšanai. Dienesta pārbaudes laikā konstatēts, ka minēto lēmumu par administratīvās lietvedības uzsākšanu saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 238.$^{1}$panta pirmo daļu rezolūcijas veidā pieņēmusi Valsts policijas pārvaldes iecirkņa Kārtības policijas nodaļas (turpmāk – nodaļa) inspektore, norādot lēmuma pieņemšanas datumu 2017.gada 14.jūlijs. Dienesta pārbaudes laikā konstatēts, ka inspektore kļūdaini norādījusi lēmuma pieņemšanas datumu pārrakstīšanās dēļ.

Dienesta pārbaudē konstatēts, ka Valsts policijas pārvaldes iecirkņa nodaļas inspektore, pieļaujot pārrakstīšanās kļūdu, norādot administratīvās lietvedības uzsākšanas datumu nekorekti, proti, 2017.gada 14.jūlijs, nevis faktisko administratīvās lietvedības uzsākšanas datumu 2017.gada 13.jūlijs, nav ievērojusi Valsts policijas 2014.gada 16.septembra iekšējo noteikumu Nr.36 „Valsts policijas ētikas kodekss" 6.2.1.punktu, kas nosaka, ka Valsts policijas amatpersona (darbinieks), pildot dienesta pienākumus, rīkojas profesionāli, izmantojot savas zināšanas un prasmes, nepieļaujot nolaidību. Ņemot vērā to, ka minētais pārkāpums nav radījis nelabvēlīgas sekas, turklāt inspektore atzīst pieļauto paviršību, var secināt, ka dienesta pārbaudes laikā nav gūti pierādījumi tādai inspektores rīcībai, kas saturētu disciplināri sodāma pārkāpuma pazīmes, vienlaikus norādīts, turpmāk pildot dienesta pienākumus, nepieļaut šāda vai cita veida paviršības. Citi pārkāpumi nav konstatēti.

[1.3] Administratīvā pārkāpuma lieta noslēdzas ar lēmuma pieņemšanu. Lēmumi administratīvā pārkāpuma lietā var būt dažādi, tajā skaitā arī tādi, kas izbeidz iesākto lietvedību. Ja lēmums administratīvā pārkāpuma lietā ir kļūdains, tas ietekmē pie administratīvās atbildības sauktās personas subjektīvās tiesības uz labu pārvaldību vai taisnīgu tiesu un tā nodara viņai morālu kaitējumu, uz ko norāda arī Atlīdzināšanas likumā ietvertais regulējums par to, ka atlīdzinājumu var prasīt par prettiesisku lēmumu administratīvā pārkāpumu lietā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, protokols kā faktu izklāsta dokuments nerada personai morālu kaitējumu, jo tam nav tiešas ietekmes uz personas subjektīvajām tiesībām, tādēļ administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšana pati par sevi nerada atlīdzinājuma tiesisko pamatu. Attiecīgi atbilstoši iepriekš norādītajam nebūtu piešķirama nozīme tam, par ko administratīvā pārkāpuma protokols ir sastādīts, izņemot, ja tas darīts acīmredzami bez

tiesiska pamata.

[1.4] Pieteicējam sākotnēji protokols sastādīts par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.$^3$panta pirmajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, proti, par sapulču, gājienu un piketu, kā arī publisko izklaides un svētku pasākumu noteiktās organizēšanas un norises kārtības pārkāpšanu.

Atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 213.pantam administratīvo pārkāpumu lietas par šā kodeksa 174.$^3$panta pirmajā daļā paredzēto pārkāpumu izskata rajonu (pilsētu) tiesu tiesneši. Attiecīgi ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018.gada 12.janvāra spriedumu lietā Nr.130066117 lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā attiecībā pret pieteicēju par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.$^3$panta pirmajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu izbeigta. Tādējādi tiesa pieteicēja darbībās nav saskatījusi administratīvā pārkāpuma sastāva pazīmes, un pie administratīvās atbildības pieteicējs netika saukts. Proti, tiesiskā vidē atjaunojas stāvoklis, kāds pastāvēja pirms administratīvā pārkāpuma lietvedības uzsākšanas.

No minētā izriet, ka Valsts policijas rīcība, ierosinot administratīvā pārkāpumu lietvedību un sastādot administratīvā pārkāpuma protokolu, pati par sevi nerada atlīdzinājuma tiesisko pamatu. Savukārt par Valsts policijas amatpersonas konstatēto procesuālo pārkāpumu, pieļaujot pārrakstīšanās kļūdu, reģistrējot lēmumu par administratīvās lietvedības uzsākšanu 2017.gada 14.jūlijā, nevis 13.jūlijā, Valsts policija izsaka atvainošanos pieteicējam.

[1.5] Pieteicējs ir izteicis iebildumus par viņa aizturēšanu. No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs aizturēts 2017.gada 13.jūlijā plkst.18.35, savukārt atbrīvots 2017.gada 13.jūlijā plkst.21.35, tādējādi nepārkāpjot Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 255.panta pirmajā daļā noteikto termiņu – četras stundas.

Ne Satversme, ne Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse, ne Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija neaizliedz brīvības atņemšanu vai ierobežošanu vispār, bet aizliedz to veikt bez tiesiska – likumā noteikta – pamata.

No likuma „Par policiju" 22.panta izriet, ka jebkurš policijas amatpersonas rīkojums vai prasība, ko viņš izdevis, pildot dienesta pienākumus, atzīstams par visiem saistošu un sākotnēji ir jāizpilda. Pretējā gadījumā Valsts policijas amatpersonas nevarētu efektīvi pildīt savus uzdevumus sabiedriskās kārtības nodrošināšanā.

No likuma „Par policiju" 12.panta 4.punkta un Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 252.panta (redakcijā, kāda bija spēkā iesniedzēja aizturēšanas brīdī – 2017.gada 13.jūlijā) un 254.panta 1.punkta izriet, ka vispārīgi policijas darbiniekam ir likumīgas tiesības aizturēt personu, lai pārtrauktu administratīvo pārkāpumu, kad ir izlietoti citi ietekmēšanas līdzekļi. Turklāt tas nav izprotams tikai tādā veidā, ka tā rezultātā visos gadījumos persona obligāti ir atzīstama par vainīgu un saucama pie administratīvās atbildības. Aizturēšana var tikt īstenota arī tajos gadījumos, kad ir pietiekami objektīvs pamats policijai iejaukties un dziļāk noskaidrot lietas apstākļus, tādējādi novēršot iespējamo likumpārkāpumu. Pretējā gadījumā policija nespētu pilnvērtīgi nodrošināt sabiedrisko kārtību un drošību. Savukārt personai, nepakļaujoties policijas amatpersonas prasībām, ir jārēķinās, ka pret viņu var tikt uzsākta administratīvā pārkāpuma lietvedība.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs ignorēja pasākuma kārtības uzturētāja un policijas darbinieka norādījumus, proti, novākt plakātu un atstāt sapulces vietu. Tādējādi pieteicējs ir līdzatbildīgs par to, ka nepakļaušanās rezultātā tika administratīvi aizturēts un viņam sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols, kas pats par sevi nerada tiesisko pamatu kaitējuma atlīdzināšanai. Turklāt nav konstatējams, ka sākotnēji administratīva aizturēšana tiktu veikta acīmredzami bez tiesiska pamata.

[1.6] Atlīdzināšanas likuma 15.panta pirmās daļas 6.punkts paredz fiziskai personai tiesības uz nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu par nepamatotu vai prettiesisku brīvības ierobežošanu, tikai gadījumā, ja tai piemērota administratīvā aizturēšana, kas pārsniedza likumā noteikto administratīvās aizturēšanas termiņu, kas konkrētajā gadījumā netika konstatēts, nevis par administratīvās aizturēšanas faktu kā tādu. Turklāt Valsts policija konstatē pieteicēja līdzatbildību 2017.gada 13.jūlija notikumu gaitā, bet nekonstatē tiesisku pamatu nodarīta nemantiskā kaitējuma atlīdzības apmēra noteikšanai par pieteicēja administratīvo aizturēšanu uz laiku trīs stundas, nepārkāpjot Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 255.panta pirmajā daļā noteikto termiņu.

[1.7] Mantu izņemšana aizturēšanas gadījumā saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 7.jūlija noteikumu Nr.735 „Kārtība, kādā personas tiek ievietotas un turētas pagaidu turēšanas vietās, un prasības šādu vietu aprīkošanai" (turpmāk – Noteikumi Nr.735) 9.punktu ir procesuālā darbība. Tā tiek veikta, lai nodrošinātu īslaicīgi aizturētās personas un citu personu drošību. Mantu izņemšana, apskate un uzglabāšana administratīvā pārkāpuma lietvedības uzsākšanas gadījumā saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 256. un 257.pantu arī ir procesuālā darbība. Tā tiek veikta, lai nodrošinātu administratīvā pārkāpuma lietvedību.

Tā kā sākotnēji administratīvā aizturēšana un lietvedības uzsākšana bija objektīvi pamatota, tad minētais secinājums attiecināms arī uz mantu izņemšanu, apskati un uzglabāšanu.

Papildus, pārbaudot 2017.gada 13.jūlija administratīvās aizturēšanas protokolu Nr.813 un 2017.gada 13.jūlija mantu/dokumentu izņemšanas protokolu, Valsts policija konstatē, ka administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros pieteicējam netika izņemta planšete un planšetes turētājs.

[1.8] Valsts policija ņem vērā faktu, ka administratīvā pārkāpuma procesa ilgums nebija ilgstošs, proti, no 2017.gada 13.jūlija līdz 2018.gada 12.janvārim, kas nevarēja radīt pieteicējam nozīmīgus morālus pārdzīvojumus. Turklāt administratīvā pārkāpuma process ir izbeigts personu reabilitējošu apstākļu dēļ, tā rezultātā pieteicējs nav saukts pie administratīvās atbildības, nav sodīts un ir attaisnots administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, un tas pats par sevi ir morāls gandarījums.

Ievērojot minēto, Valsts policija atzīst, ka atlīdzinājums naudā pieļaujams tikai tad, ja nodarīts būtisks morālais kaitējums. Ar administratīvā pārkāpuma lietvedības procesu pieteicējam nav nodarīts būtisks tiesību aizskārums. Administratīvā pārkāpuma lietvedības procesa rezultāts pieteicējam nav radījis faktiskas sekas.

Ņemot vērā iepriekš konstatēto, nav pamata uzskatīt, ka pieteicējam būtu tiesisks pamats saņemt nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu naudā.

[2] Nepiekrītot lēmumam, pieteicējs vērsās tiesā, pieteikumu pamatojot ar turpmāk norādītiem argumentiem.

[2.1] Ar Valsts policijā 2018.gada 19.jūnijā iesniegto iesniegumu, pieteicējs pieprasīja Valsts policijai atlīdzināt nodarīto nemantisko kaitējumu, kas nodarīts administratīvo pārkāpumu lietvedībā ierobežojot pulcēšanās, vārda un uzskatu brīvību tautas sapulcē: 1) par dalības ierobežošanu tautas sapulcē atlīdzināt nemantisko kaitējumu 9000 *euro*; 2) par vārda brīvības ierobežošanu tautas sapulcē atlīdzināt nemantisko kaitējumu 9000 *euro;* 3) par uzskatu brīvības ierobežošanu tautas sapulcē atlīdzināt nemantisko kaitējumu 9000 *euro*; 4) mantisko kaitējumu policijas amatpersonai prettiesiski sabojājot kāta un planšetes stiprinājumu (kāta, planšetes, planšetes stiprinājuma atrašanās vieta Vidzemes priekšpilsētas tiesa Abrenes iela 3, pēc izņemšanas nav bijusi pieteicēja rīcībā) atlīdzināt mantisko kaitējumu 30 *euro*; 5) par planšetes stiprinājuma un planšetes prettiesisku sabojāšanu, ierobežošanu pieprasu atlīdzināt nemantisko kaitējumu 5000 *euro*.

[2.2] Likuma „Par sapulcēm, gājieniem un piketiem" 3.panta pirmajā un otrajā daļā noteikto tiesību izmantošanu nedrīkst pakļaut nekādiem ierobežojumiem, izņemot tos, kas ir noteikti ar likumu un ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizstāvētu valsts un sabiedrības drošības intereses, nepieļautu nekārtības vai noziedzīgus nodarījumus, aizsargātu sabiedrības veselību un tikumību, kā arī citu cilvēku tiesības un brīvības.

[2.3] Administratīvā pārkāpuma lietvedības laikā pret pieteicēju tika veiktas politiski motivētas represijas ar mērķi liegt/ierobežot pieteicējam: 1) piedalīties tautas sapulcē; 2) vārda brīvības ierobežošana tautas sapulcē; 3) uzskatu brīvības ierobežošana tautas sapulcē. Pieteicējs bez tiesiska pamata tika administratīvi aizturēts un aizvākts no tautas sapulces norises vietas. Ņemot vērā iepriekšminēto, ir uzskatāms, ka bez tiesiska pamata uz administratīvās aizturēšanas laiku tika atņemta brīvība pašam noteikt tiesiskā veidā savu atrašanās vietu.

[2.4] Pieteicēja kustamā manta planšete un planšetes stiprinājums tika prettiesiski sabojāts.

[2.5] Citējot Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likuma 5.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunktu, 7.pantu, 9.panta otro daļu, 11., 14, pantu, 17.panta otrās daļas 3.punktu, pieteicējs norāda, ka nemantisko kaitējumu atlīdzina, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams, vai nav adekvāti, atvainojoties vai samaksājot atbilstīgu atlīdzību. Valsts policijas prettiesiskā vai nepamatotā rīcība pieteicējam radījusi zaudējumus, konstatējams cēloniskais sakars starp zaudējumu nodarīšanas faktu, un Valsts policijas prettiesiskā vai nepamatotā rīcība ir pierādīta ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018.gada 12.janvāra lēmumu lietā Nr.130066117.

Administratīvā pārkāpuma lieta tika izbeigta, jo lietā nebija administratīvā pārkāpuma sastāva, t.i., pieteicēja vaina administratīvā pārkāpuma izdarīšanā nebija pierādīta. Turklāt pieteicējs saskaņā ar Administratīvā procesa likuma norādītajiem pierādīšanas līdzekļiem ar iesniegumu pierādīja, ka administratīvā pārkāpuma lietvedības laikā pret pieteicēju tika veiktas politiski motivētas represijas.

[3] Valsts policija tiesai iesniegtajā paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā minētajiem argumentiem. Papildus paskaidroja turpmāk norādīto.

[3.1] Valsts policijai nav šaubu, ka pieteicēja aizturēšana nebija patvaļīga un tika veikta atbilstoši tā brīža apstākļiem un policijas vērtējumam par pieteicēja iespējamo pārkāpumu. Pieteicēja aizturēšana notikusi izvērtējot, vai pastāv citi pieteicēja tiesību mazāk ierobežojoši līdzekļi.

Nav strīda, ka pieteicējs nebija organizētā publiskā pasākuma dalībnieks. Sapulci 2017.gada 13.jūlijā organizēja citas personas. Nav arī strīda par likuma „Par sapulcēm, gājieniem un piketiem" 3.panta pirmajā, otrajā daļā un 19.pantā noteikto. Taču Satversmes 100.pantā garantētās tiesības uz vārda brīvību nav absolūtas un tās var tikt ierobežotas Satversmes 116.pantā noteiktajos gadījumos.

Publiskā pasākuma norises vieta ir publiska vieta un attiecīgi policijas amatpersonām ir tiesības dot rīkojumus un norādes par šo vietu lietošanas kārtību, tostarp uz laiku ierobežot vai pārtraukt personu iekļūšanu atsevišķās vietās vai objektos, ja to prasa sabiedrības drošības intereses (*sk. likuma "Par policiju" 10.panta pirmās daļas 1.punktu, 12.panta pirmās daļas 15.punktu*). No lietā esošajiem pierādījumiem izriet, ka pieteicējs nereaģēja uz policijas amatpersonu prasībām atstāt citu personu organizētā publiskā pasākuma vietu.

[3.2] Lēmuma pieņemšanā tika izmantoti administratīvā pārkāpuma lietas Nr.130066117 materiāli un Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Disciplinārās uzraudzības nodaļas dienesta pārbaudes Nr.355/2017 materiāli, kas arī pievienoti pie administratīvā pārkāpuma lietas Nr.130066117 materiāliem un atrodas Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā, Rīgā, Abrenes ielā 3, LV-1356. Gan administratīvā pārkāpuma lietas Nr.130066117 materiāli, gan dienesta pārbaudes Nr.355/2017 materiāli, tika izsniegti arī pieteicējam, ko apliecina administratīvā pārkāpuma lietas Nr.130066117 uzziņas lapā esošie ieraksti un pieteicēja paraksts par dienesta pārbaudes materiāla saņemšanu. Minēto dokumentu kopums ir vairāk nekā uz 200 lapām.

Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 3.panta 1.punktā noteikts, ka Valsts policijai ir pienākums lietderīgi rīkoties ar valsts mantu, t.i., Valsts policijas rīcībai jābūt tādai, lai mērķi sasniegtu ar mazāko finanšu līdzekļu un mantas izlietojumu.

Ņemot vērā minēto, kopsakarā ar apstākli, ka tiesai iesniedzamo dokumentu kopums ir apjomīgs un tika izsniegts arī pieteicējam administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas laikā, un to ka pieprasīti dokumenti jau atrodas tiesu varas iestādē, Valsts policija saskaņā ar Administratīva procesa likuma 145.panta pirmās daļas 6.punktu un 169.panta pirmo daļu, lūdz tiesu tos pieprasīt no Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas.

[4] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja iesniegto pieteikumu, pamatojoties uz tajā norādītajiem argumentiem. Papildus paskaidroja, ka no administratīvā pārkāpuma lietvedības Nr.130066117 materiāliem ir skaidri redzams, ka pieteicējs bez jebkāda likumiskā pamatojuma bija prettiesiski aizturēts par nesaprotamu, pieteicējam līdz šim nezināmu, pārkāpumu, kā rezultātā tika ierobežotas arī viņa tiesības uz pulcēšanās brīvību un sava viedokļa paušanu. Attiecībā uz mantiskajiem zaudējumiem, kas saistīti ar sabojāto planšeti un tās kāta stiprinājumu pieteicējs paskaidroja, ka par planšetes izgatavošanu viņš 2017.gada 13.jūlijā samaksāja skaidrā naudā un viņam tika izsniegts čeks, taču diemžēl pieteicējam ir pamats uzskatīt, ka Valsts policija ir veikusi kādas operatīvas darbības un iespējams tieši Valsts policija ir iekļuvusi pieteicēja dzīvesvietā un attiecīgo dokumentu paņēmusi. Savukārt izņemto mantu sarakstā ir fiksēts čeks no SIA „Copy Pro" un tiesa, ja uzskata, ka tas ir nepieciešams, var izprasīt no attiecīgās juridiskās personas kases kontrollentes.

Atbildētāja pilnvarotais pārstāvis tiesas sēdē pieteikumu daļēji atzina attiecībā uz nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu un publiski atvainojās pieteicējam. Savukārt attiecībā uz pārējiem pieteicēja prasījumiem, atbildētāja pārstāvis pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā un paskaidrojumā tiesai norādītiem motīviem.

**Motīvu daļa**

[5] Vispusīgi un objektīvi izvērtējusi lietas materiālus, pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus, uzklausījusi tiesas sēdē procesa dalībnieku paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka pieteikums daļēji ir pamatots un apmierināms.

[6] Atlīdzināšanas likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai Satversmē noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par zaudējumu un nemantisko kaitējumu, kas tai nodarīts kriminālprocesā vai administratīvā pārkāpuma lietvedībā iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ.

Atbilstoši minētā likuma 5.panta 1.punkta „a" apakšpunktam privātpersonai ir tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu, ja spēkā stājies lēmums par administratīvā pārkāpuma lietvedības izbeigšanu sakarā ar to, ka nav bijis notikuma vai tajā nav administratīvā pārkāpuma sastāva.

Lietā nepastāv strīds, ka pieteicējs netika saukts pie administratīvās atbildības un administratīvā pārkāpuma lietvedība Nr.130066117 izbeigta, jo nav konstatēts administratīvā pārkāpuma sastāvs – administratīvā pārkāpuma subjekts un objektīvā puse, un Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas spriedums stājies spēkā 2018.gada 27.janvārī.

Līdz ar to izskatāmajā lietā ir konstatējams Atlīdzināšanas likuma 5.panta 1.punkta „a" apakšpunktā noteiktais tiesiskais pamats zaudējumu un kaitējuma atlīdzināšanai.

[7] Pieteicējs lūdz atlīdzināt nemantisko kaitējumu, kas viņam nodarīts administratīvo pārkāpumu lietvedībā, ierobežojot pulcēšanās, vārda un uzskatu brīvību, proti, par nepamatotu administratīvo aizturēšanu.

Atbildētājs uzskata, ka Atlīdzināšanas likuma 15.panta pirmās daļas 6.punkts paredz fiziskai personai tiesības uz nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu par nepamatotu vai prettiesisku brīvības ierobežošanu tikai gadījumā, ja tai piemērota administratīvā aizturēšana, kas pārsniedza likumā

noteikto administratīvās aizturēšanas termiņu, kas konkrētajā gadījumā netika konstatēts, nevis par administratīvās aizturēšanas faktu kā tādu.

Līdz ar to lietā pastāv strīds par pieteicēja administratīvās aizturēšanas pamatotību. Vienlaikus nav strīda par to, ka netika pārkāpts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 255.pantā noteiktais administratīvās aizturēšanas laiks.

Turpmāk lietā ir noskaidrojams, vai pieteicēja administratīvā aizturēšana bija pamatota.

[8] Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 94.pants noteic, ka ikvienam ir tiesības uz brīvību un personas neaizskaramību. Nevienam nedrīkst atņemt vai ierobežot brīvību citādi kā tikai saskaņā ar likumu. Personas tiesības uz brīvību un drošību garantē arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 5.pants, kas noteic, ka ikvienam cilvēkam ir tiesības uz brīvību un personas neaizskaramību un nevienam nedrīkst atņemt brīvību, izņemot, ja kāda persona tiek likumīgi aizturēta.

No minētajām tiesību normām izriet personas tiesības netikt pretlikumīgi aizturētai, proti, šīs tiesību normas garantē personai aizsardzību pret patvaļīgu personas brīvības ierobežošanu (sk. *H.J. Vildbergs, G. Feldhūne, Atsauces Satversmei, Rīga, LU, 2003. 110-112. lpp.* ). Kā norādīts Satversmes 94.panta komentārā, tiesību uz brīvību ierobežojums sastāv no objektīvā elementa (aizturēšanas) un subjektīvā elementa (aizturētā persona nav piekritusi šādai aizturēšanai), turklāt tiesību uz brīvību ierobežojums ir konstatējams arī tad, ja aizturēšana notikusi relatīvi īsu laika brīdi (sk. *Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 199. lpp.*).

Lai noteiktu, vai indivīdam ir „atņemta brīvība" Konvencijas 5.panta izpratnē, jāpārbauda konkrētā situācija, ņemot vērā tādus apstākļus kā veids, ilgums, sekas un brīvības atņemšanas lēmuma izvērtēšana. Lai to izdarītu, būtiska nozīme piešķirama tieši faktiskajai situācijai (sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2012. gada 19. jūnija sprieduma „Cristian Teodorescu pret Rumāniju" 54. punktu*).

[9] Saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 254.panta 1.punktu policijas amatpersona ir tiesīga aizturēt personu, kura izdarījusi administratīvo pārkāpumu, pārkāpjot sapulču, gājienu un piketu organizēšanas vai norises kārtību.

Vienlaikus Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 252.panta pirmajā daļā ir izvirzīti priekšnoteikumi, kas ir jāievēro, lai personu administratīvi aizturētu: 1) ir nepieciešams pārtraukt administratīvo pārkāpumu, bet šajā gadījumā pirms administratīvās aizturēšanas ir jāizlieto citi ietekmēšanas līdzekļi; 2) administratīvā aizturēšana ir nepieciešama, jo pastāv objektīva nepieciešamība noteikt pārkāpēja personu; 3) administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšana ir obligāta, bet to nav iespējams sastādīt uz vietas; 4) ir nepieciešams izpildīt administratīvo pārkāpumu lietā pieņemtu lēmumu (piemēram, personai ir jāizcieš arests).

[9.1] Ar spēkā stājušos Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018.gada 12.janvāra spriedumu administratīvā pārkāpuma lietā Nr.130066117 ir nodibināts, ka pieteicēja darbībās, atrodoties 2017.gada 13.jūlijā Jaunās konservatīvās partijas likumīgi organizētās tautas sapulces „Par tiesiskumu Latvijā sakarā ar „oligarhu" kriminālllietas izbeigšanu" norises vietā Pils laukumā, Rīgā, nav konstatējams administratīvā pārkāpuma sastāvs, par kuru atbildība ir paredzēta Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 174.$^{3}$ panta pirmajā daļā. Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa konstatēja, ka pieteicējs nav pārkāpis likuma „Par sapulcēm, gājieniem un piketiem" 20.panta otro daļu, par ko pieteicējam tika sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols.

Pamatojoties uz iepriekš norādīto, tiesa konstatē, ka pieteicējs laikā, kad Valsts policijas amatpersonas viņu aizturēja, nebija izdarījis administratīvo pārkāpumu.

[9.2] Tiesa piekrīt Valsts policijas norādītajam, ka personu var administratīvi aizturēt arī uz aizdomu pamata par administratīvā pārkāpuma izdarīšanu. Uz to tieši norāda Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 255.panta pirmā daļa, kas noteic, ka administratīvā kārtā aizturēt personu, kura tiek turēta aizdomās par administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, drīkst ne ilgāk kā uz četrām stundām. Tomēr, lai personu aizturētu uz aizdomu pamata, aizdomām par to, ka persona pieļauj administratīvo pārkāpumu, ir jābūt objektīvi pamatotām, tās nevar būt vispārīgas un atrautas no konkrētā notikuma faktiskajiem apstākļiem.

[9.3] Izvērtējot pieteicēja aizturēšanas faktiskos apstākļus, tiesa atzīst, ka Valsts policijas amatpersonām nevarēja rasties pamatotas aizdomas par to, ka pieteicējs izdara administratīvo pārkāpumu, jo vietā, kurā atradās pieteicējs, noritēja Jaunās konservatīvās partijas likumīgi organizēta Tautas sapulce, uz kuru dažādos masu informācijas līdzekļos tika aicināts ikviens interesents. Pieteicēja plakātā norādītais „100% šis pasākums Jurašam/Strīķei ir Saeimas priekšvēlēšanu kampaņas ietvaros. Jurašs/Strīķe, noliec deputāta mandātu. Rīdzenes sarunas" nesaturēja rupjus vai aizvainojošus tekstus un tas nebija pretējs pasākuma mērķim „Par tiesiskumu Latvijā sakarā ar „oligarhu" kriminālllietas izbeigšanu". No administratīvā pārkāpuma lietā Nr.130066117 esošā videoieraksta redzams, ka pieteicējs ar plakātu neatradās pasākumā esošo cilvēku pūļa vidū, bet gan stāvēja malā, nevienu neapdraudot. Pieteicējs neveica nekādas fiziskas darbības, kā arī skaļi neko nepauda, kas būtu vērtējams kā agresija, vai tādas provocēšana citos sapulces dalībniekos. Apstāklis, ka plakātā norādītais raisīja nepatiku sapulces kārtības uzturētājam vai kādam citam sapulces apmeklētājam, nevar būt kvalificēts kā likuma „Par sapulcēm, gājieniem un piketiem" pārkāpums, jo ikvienai personai ir tiesības paust savu viedokli, pat ja tas nesakrīt ar pasākuma organizētāju viedokli. Tiesas ieskatā Valsts policijas amatpersonas nebija pietiekami objektīvi noskaidrojušas visus lietas faktiskos apstākļus un nepareizi kvalificēja pieteicēja darbības, kā apdraudošas pasākuma mierīgai un organizētai norisei.

[9.4] Papildus minētajam tiesa konstatē, ka Valsts policijas amatpersonām arī nebija nepieciešams pieteicēju aizturēt, lai noskaidrotu viņa personību, vēl jo vairāk, ka Valsts policijas amatpersonas pat necentās to aizturēšanas brīdī noskaidrot no pieteicēja.

Nevar nepieminēt arī to, ka administratīvās aizturēšanas protokolā Nr.813 kā aizturēšanas pamatojums ir norādīts: „lai nodrošinātu administratīvo lietvedību". Šāds aizturēšanas pamats tiesību normā nav paredzēts. Pat gadījumā, ja pieteicējs tika aizturēts administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanai, tam konkrētajā gadījumā nav pamatojuma, jo administratīvā pārkāpuma protokols tika sastādīts 2017.gada 20.oktobrī (*lietas 79.lapa*), nevis aizturēšanas dienā.

[9.5] Vienlaikus tiesa noraida pieteicēja lūgumu izsaukt liecību sniegšanai /pers. S/, /pers. T/ un /pers. U/, jo minētās personas jau tika nopratinātas Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā un ir sniegušas liecību par administratīvās aizturēšanas faktiskajiem apstākļiem. Savukārt pieteicēja lūgums izsaukt liecību sniegšanai /pers. V/ nav pamatots, jo minētās personas darbības, dodot norādi „beidziet māžoties, aizvāciet viņu", nav saistītas ar dienesta pienākumu pildīšanu.

[10] Novērtējot pieteicēja administratīvās aizturēšanas ilgumu, tiesa konstatē, ka pieteicējs bija aizturēts 2017.gada 13.jūlijā no plkst. 18.35 līdz 21.35 (*lietas 81.lapa*), tātad trīs stundas. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 255.panta pirmā daļa noteic, ka administratīvā kārtā aizturēt personu, kura tiek turēta aizdomās par administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, drīkst ne ilgāk kā uz četrām stundām. Nodrošinot šā kodeksa 252.pantā noteiktos mērķus, nepieciešamās procesuālās darbības ar aizturēto personu veic nekavējoties.

Tātad aizturēšana ir cieši saistīta ar tās laikā veicamajām procesuālajām darbībām, kuras ir nepieciešams veikt, lai sasniegtu mērķi, kādam persona tika aizturēta. Ja aizturēšanas mērķis nav tiesisks un pamatots, nav pamatota arī aizturēšana.

Tiesa jau iepriekš konstatēja, ka pieteicējs tika aizturēts nepamatoti. Līdz ar to arī pieteicēja administratīvās aizturēšanas ilgums kopumā, pat

nepārsniedzot likumā noteikto administratīvās aizturēšanas termiņu, ir atzīstams par prettiesisku.

[11] Vienlaikus tiesa norāda, ka faktiski, aizturot pieteicēju, Valsts policijas amatpersonas ierobežoja pieteicēja tiesības uz pulcēšanās brīvību. Pulcēšanās brīvība ir konstitucionāla ranga vērtība un kā viena no cilvēka pamattiesībām ir nostiprināta Satversmes 103.pantā. Minētā norma noteic, ka valsts aizsargā iepriekš pieteiktu miermīlīgu sapulču un gājienu, kā arī piketu brīvību.

Pulcēšanās brīvības aizsardzībai ir izšķiroša nozīme tolerantas un plurālistiskas sabiedrības veidošanā, lai nodrošinātu dažādu grupu ar atšķirīgiem viedokļiem, paradumiem un tradīcijām miermīlīgu līdzāspastāvēšanu. Valstij ir pienākums aizsargāt pulcēšanās brīvību un nodrošināt tās efektīvu īstenošanu. Turklāt pulcēšanās brīvība aizsargājama neatkarīgi no pulcēšanās ietvaros pausto viedokļu satura un pasākuma mērķa, ievērojot nosacījumu, ka tas atzīstams par pieļaujamu demokrātiskā sabiedrībā (skat. *Senāta 2018. gada 6. decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. A420328416 2. punktu*). Līdz ar to, veicot administratīvo aizturēšanu, Valsts policijas amatpersonām ir rūpīgi jāapsver un jāizvērtē personas aizturēšanas nepieciešamība, it īpaši gadījumos, ja pastāv aizdomas par administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, pārkāpjot sapulču, gājienu un piketu organizēšanas vai norises kārtību, lai nepamatoti neierobežotu Satversmē garantētās tiesības uz pulcēšanās brīvību un sava viedokļa paušanu.

[12] Apkopojot iepriekš norādīto un novērtējot pieteicēja aizturēšanas apstākļus, tiesa atzīst, ka 2017.gada 13.jūlijā pieteicēja administratīvai aizturēšanai konkrētajā gadījumā nebija pamata un Valsts policijas amatpersona ir prettiesiski uz 3 stundām ierobežojusi pieteicēja brīvību.

[13] Pieteicējs lūdzis atlīdzināt viņam nodarīto nemantisko kaitējumu kopsummā 32 000 *euro*: 1) par dalības ierobežošanu tautas sapulcē 9000 *euro*; 2) par vārda brīvības ierobežošanu tautas sapulcē 9000 *euro;* 3) par uzskatu brīvības ierobežošanu tautas sapulcē 9000 *euro*; 4) par planšetes stiprinājuma un planšetes prettiesisku sabojāšanu 5000 *euro*.

Pieteicējs uzskata, ka nepamatotas aizturēšanas dēļ viņam nodarīts Satversmes 103.pantā aizsargāto interešu aizskārums, kā rezultātā tika ierobežotas tiesības piedalīties tautas sapulcē un brīvi paust savu viedokli, kā arī tika sabojāts viņa īpašums - planšete.

[13.1] Atlīdzināšanas likuma 11. panta 1.punkts noteic, ka nemantiskais kaitējums šā likuma izpratnē ir iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ kriminālprocesā vai administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarīts fiziskās personas dzīvības, veselības, brīvības, goda un cieņas, personiskā vai ģimenes noslēpuma, citu nemantisko tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, kā rezultātā radušās nelabvēlīgas nemantiskās sekas.

Kā jau minēts iepriekš tiesa pieteicējam nemantiskā kaitējuma tiesisko pamatu atzīst par pierādītu, jo ir spēkā stājies lēmums par administratīvā pārkāpuma lietvedības izbeigšanu sakarā ar to, ka tajā nav administratīvā pārkāpuma sastāva. Lietā arī ir konstatēts, ka pieteicējam prettiesiski tika atņemta brīvība, nepārsniedzot likumā noteikto administratīvās aizturēšanas termiņu.

[13.2] Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 14.pantu nemantisko kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes, prokuratūras vai tiesas rīcības raksturu, apsūdzības smagumu, kriminālprocesa ilgumu, fiziskās personas personību un rīcību, līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus. Nemantisko kaitējumu atlīdzina, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams, vai nav adekvāti, atvainojoties vai samaksājot atbilstīgu atlīdzību. Ja lēmējiestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, nemantiskā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt rakstveida vai publiska atvainošanās. Nemantiskā kaitējuma atlīdzību nosaka līdz 7000 *euro* apmērā. Ja nodarīts smags nemantiskais kaitējums, atlīdzību var noteikt līdz 10 000 *euro* apmērā, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzības apmērs var būt līdz 30 000 *euro*. Ar nepamatotu vai prettiesisku brīvības ierobežošanu nodarīta nemantiskā kaitējuma atlīdzības apmēru nosaka saskaņā ar šā likuma 15.pantu.

Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 15.panta pirmās daļas 6.punktam fiziskajai personai ir tiesības uz nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu par nepamatotu vai prettiesisku brīvības ierobežošanu tai, ja piemērota administratīvā aizturēšana, kas pārsniedza likumā noteikto administratīvās aizturēšanas termiņu.

Tā kā pieteicēja prettiesiska brīvības ierobežošana nepārsniedza noteikto administratīvās aizturēšanas termiņu, konkrētajā gadījumā nemantiskā kaitējuma atlīdzības apmērs nav nosakāms saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 15.pantu.

Vienlaikus policijas nepamatota rīcība aizskāra būtiskas pieteicēja pamattiesības, jo bez tiesiska pamata tika ierobežotas tiesības uz brīvību, personas neaizskaramību. Tāpat Valsts policijas amatpersonas ir pārkāpušas pieteicēja tiesības, kas ir garantētas Satversmes 103.pantā un ir saistītas ar personas tiesībām brīvi pulcēties un paust savu viedokli.

[13.3] Pieteicēja nepamatots brīvības ierobežojums nepārsniedza tiesību normā noteikto administratīvās aizturēšanas termiņu, taču konkrētajā gadījumā sekas ir neatgriezeniskas, un tās nav iespējams vērst par labu nekādā veidā. Tiesas ieskatā iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās personas prettiesiskas brīvības ierobežošanas (aizturēšanas) gadījumā, kaut arī šāds ierobežojums ir bijis salīdzinoši īslaicīgs, nav atzīstama par samērīgu un atbilstošu atlīdzinājumu. Savukārt, ņemot vērā, ka aizturēšana nav bijusi ilgstoša, pieteicēja brīvības ierobežojums ir bijis īslaicīgs (3 stundas), nav pamata atzīt, ka pieteicējam būtu nodarīts smags nemantiskais kaitējums. Līdz ar to secināms, ka pieteicējam nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums nosakāms naudā līdz 7000 *euro*.

[13.4] Augstākā tiesa, izvērtējot morālā kaitējuma atlīdzināšanas institūta būtību un mērķi, cita starpā ir norādījusi, ka, nosakot morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru, ir jāņem vērā arī citos salīdzināmos gadījumos noteiktais atlīdzinājums (*sk., piemēram, Augstākās tiesas 2010.gada 16.februāra spriedumu lietā Nr.SKA-104/2010(A42466905)*). Šāds apsvērums izriet no tiesiskās vienlīdzības principa. Proti, ka salīdzināmos gadījumos atlīdzinājumam ir jābūt līdzīgam, bet atšķirīgos gadījumos – atšķirīgam. Tāpat Augstākā tiesa arī norādījusi, ka, nosakot atlīdzinājumu, tiesa pauž valsts nostāju par aizskarto tiesību un paša tiesību aizskāruma nozīmīgumu. Tādējādi atlīdzinājums demokrātiskā un tiesiskā valstī nedrīkst būt nesamērīgi mazs (*sk. Augstākās tiesas 2015.gada14.augusta sprieduma lietā Nr.SKA-266/2015 (A420470112) 5.punktu un tajā norādīto judikatūru*).

Iespēju robežās iepazīstoties ar Tiesu informācijas sistēmā pieejamo informāciju, tiesa nekonstatē, ka administratīvajā tiesā būtu skatīta lieta, kas ir pilnībā analoga izskatāmajai lietai. Līdz ar to, vērtējot, kāda veida atlīdzinājums konkrētajā gadījumā būtu uzskatāms par taisnīgu un atbilstīgu, tiesa kā atskaites punktu izmantos tiesu praksi lietās, kurās ir spriests par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu saistībā ar personas brīvības ierobežošanu, kā arī personas tiesībām brīvi pulcēties un paust savu viedokli.

[13.5] Administratīvajā lietā Nr.A42466905 (galīgais tiesas nolēmums stājies spēkā 2011.gada 25.janvārī) nolemts personai atlīdzināt morālo kaitējumu 1422,87 *euro* par to, ka iestāde nepamatoti piespiedu kārtā personu bija nogādājusi uz psihiatrisko slimnīcu. Minētajā lietā personas brīvības ierobežojums ildzis deviņas stundas un 15 minūtes.

Administratīvajā lietā Nr.A420641611 (galīgais tiesas nolēmums stājies spēkā 2014.gada 17.jūlijā) nolemts personai atlīdzināt morālo kaitējumu 284,57 *euro*, kas nodarīts ar personas prettiesisku aizturēšanu uz divām stundām un 30 minūtēm. Lietā konstatēts, ka pieteicējs aizturēts, lai apturētu Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175.pantā paredzēto pārkāpumu, taču izskatāmajā gadījumā iespējamais administratīvais pārkāpums jau ir bijis pārtraukts, proti, persona bija izpildījusi policijas darbinieku prasības par transportlīdzekļa apskati.

Administratīvajā lietā Nr.A420588411 (galīgais tiesas nolēmums stājies spēkā 2014.gada 30.septembrī) nolemts personai atlīdzināt morālo kaitējumu 142,29 *euro*. Lietas ietvaros atzīts, ka ar administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtā lēmuma atcelšanu nav iespējams pilnībā atjaunot sākotnējo stāvokli, jo administratīvā pārkāpuma lietas izbeigšana nevar izmainīt to, ka persona administratīvā pārkāpuma lietvedības rezultātā prettiesiski tika pakļauta administratīvajai aizturēšanai un noteiktu laiku atradās policijas iecirkņa aizturēto personu turēšanas telpā. Nosakot kaitējuma apmēru ņemts vērā, ka persona administratīvajai aizturēšanai tika pakļauta relatīvi īsu laiku (kopā piecas stundas un 40 minūtes), kā arī administratīvās aizturēšanas brīdī atradās smagā alkohola reibuma stāvoklī, kas vājināja tās spēju kritiski novērtēt situāciju, un viņa rīcība varēja būt bīstama sev un apkārtējiem.

Administratīvajā lietā Nr.A420807110 (galīgais tiesas nolēmums stājies spēkā 2013.gada 16.novembrī) morālā kaitējuma atlīdzinājums piešķirts 569,15 *euro* katram pieteicējam par nepamatotu administratīvo aizturēšanu aptuveni uz trim stundām piketa laikā.

Administratīvajā lietā Nr.A420141218 (Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 19.oktobra spriedums, nav stājies spēkā) pieteicējam piešķirts morālā kaitējuma atlīdzinājums 650 *euro* par prettiesisku pieteicēja aizturēšanu, pārsniedzot administratīvās aizturēšanas maksimālo pieļaujamo ilgumu par vienu stundu un trīsdesmit astoņām minūtēm. Lietā arī atzīta par prettiesisku fiziska spēka pielietošana pret pieteicēju, nepamatoti nogādājot viņu ekspertīzes veikšanai (alkohola ietekmes noteikšanai).

Administratīvajā lietā Nr.A420265617 (Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 26.februāra spriedums, nav stājies spēkā) pieteicējam piešķirts morālā kaitējuma atlīdzinājums 300 *euro* par prettiesisku pieteicēja aizturēšanu piketa laikā, pārsniedzot administratīvās aizturēšanas maksimālo pieļaujamo ilgumu par piecām minūtēm.

No iepriekš minētā izriet, ka piešķirtā atlīdzinājuma amplitūda ir salīdzinoši liela un atkarīga no katras lietas individuālajiem apstākļiem. Visaugstākais tiesas atrastais atlīdzinājuma apmērs ir piešķirts saistībā ar tiesību uz brīvību ierobežošanu, pastāvot papildu apstāklim attiecībā uz nogādāšanu psihiatriskajā slimnīcā, kas personai var sagādāt papildu ciešanas, turklāt brīvības ierobežojums ir bijis uz pusi ilgāks kā šajā lietā. Lietā nav strīda par to, ka pieteicēja aizturēšanas termiņš nav pārsniedzis četras stundas.

[13.6] Izvērtējot šajā lietās konstatētos apstākļus to savstarpējā kopsakarā, kā arī administratīvo tiesu praksi, tiesa konkrētajā lietā par atbilstošu nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu atzīst 300 *euro*. Vērā ņemams, ka pieteicējs notikuma rezultātā ne tikai tika nepamatoti aizturēts, bet viņam tika ierobežotas arī tiesības brīvi pulcēties un paust savu viedokli, kas kopā veido būtisku pieteicēja pamattiesību aizskārumu. Šāds atlīdzinājuma apmērs ne tikai sniegs pieteicējam morālu gandarījumu par tā pamattiesību aizskārumu, bet arī sekmēs līdzīgu gadījumu neatkārtošanos nākotnē, motivējot iestādi policijas darbinieku darba un administratīvo procedūru pilnveidošanā. Savukārt pieteicēja norāde par planšetes stiprinājuma un planšetes prettiesisku bojāšanu nav skatāma nemantiskā kaitējuma ietvarā, bet gan skatāma mantisko zaudējumu, kas radušies iestādes prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ, ietvarā.

Līdz ar to pārējā daļā pieteicēja pieteikums par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu tiek attiecīgi noraidīts.

[14] Pieteicējs lūdz atlīdzināt sabojātās planšetes un tās kāta stiprinājuma iegādes izmaksas 30 *euro* apmērā.

[14.1] Atlīdzināšanas likuma 10.panta pirmajā daļā noteikts, ka zaudējums šā likuma izpratnē ir mantiski novērtējams pamatums, kas privātpersonai radies iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ kriminālprocesā vai administratīvo pārkāpumu lietvedībā.

Vienlaikus Atlīdzināšanas likuma 9.panta pirmā daļa kopsakarā ar 12.panta pirmajā daļā noteikto paredz, ka mantiskā zaudējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats un apmērs tiek pierādīts ar Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem. Proti, pamatā mantiska rakstura fakts var pierādīt ar rakstveida pierādījumiem (dokumentiem).

Tātad mantiskā zaudējuma apmērs ir jāpierāda ar objektīvi pārbaudāmiem pierādījumiem, kas pamatotu (apstiprinātu) to, ka pieteicējam ir radušies mantiska rakstura izdevumi noteiktā apmērā iestādes prettiesiskās rīcības dēļ.

[14.2] Lietā nav strīds, ka, nepamatotas pieteicēja aizturēšanas laikā, Valsts policijas amatpersona no pieteicēja plakāta atdalīja kātu, kas bija piestiprināts plakātam ar līmlenti, lai varētu to nogādāt uz iecirkni, jo nebija citas iespējas garo stieni ievietot dienesta transportlīdzeklī. Vienlaikus, pārbaudot lietas materiālus, tiesa konstatē, ka pierādījumus (dokumentus), kas apliecinātu pieteicēja mantiskos zaudējumus (izdevumus) un to apmēru, pieteicējs lietas izskatīšanas laikā ne Valsts policijā, ne arī tiesā nav iesniedzis.

Tiesas sēdē pieteicējs norādīja, ka par planšetes izgatavošanu un par kāta stiprinājumu pieteicējs 2017.gada 13.jūlijā samaksāja skaidrā naudā un viņam tika izsniegti čeki, taču diemžēl pieteicējam ir pamats uzskatīt, ka Valsts policija ir veikusi kādas operatīvas darbības un iespējams tieši Valsts policija ir iekļuvusi pieteicēja dzīvesvietā un attiecīgos dokumentus paņēmusi. Savukārt izņemto mantu sarakstā ir fiksēti čeku numuri no komersanta SIA „Copy Pro", līdz ar to pieteicējs izsaka tiesai lūgumu izprasīt no attiecīgās juridiskās personas čeku kopijas, jo iestāde nav ievērojusi objektīvās izmeklēšanas principu – nav ieguvusi pierādījumus pieteicēja vietā par viņam radītā mantiskā zaudējuma apmēriem.

[14.3] Tiesas ieskatā pieteicēja paskaidrojumam par Valsts policijas operatīvām darbībām, iekļūstot pieteicēja dzīvesvietā un paņemot attiecīgos dokumentus, nav piedodama ticamība, jo tas ir tikai pieteicēja pieņēmums.

Savukārt pieteicēja lūgums izprasīt no attiecīgās juridiskās personas čeku kopijas ir noraidāms, jo Administratīvā procesa likuma 97.pantā noteikts, ka nosakot mantiskā zaudējuma un personiskā kaitējuma priekšnosacījumus un atlīdzinājuma apmēru, piemēro civiltiesību principus. No minētā izriet, ka visos gadījumos nodarītie mantiskie zaudējumi nosakāmi ar pierādījumu palīdzību, un tieši pašai personai (šajā gadījumā pieteicējam) ir pienākums darīt iestādei vai tiesai zināmus apstākļus un faktus, lai konstatētu zaudējuma apmēru. Tiesa administratīvajā procesā neapšaubāmi veic objektīvo izmeklēšanu un arī sniedz ieteikumus procesa dalībniekiem, nodrošinot tiem iespēju realizēt procesuālās tiesības, tomēr tiesa neiestājas procesa dalībnieka vietā, un administratīvā procesa tiesiskais regulējums to arī neparedz. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 169.panta pirmo daļu, tiesa pēc administratīvā procesa dalībnieka motivēta lūguma var pieprasīt rakstveida pierādījumus no iestādēm un personām, taču tas nenozīmē, ka tiesai uzlikts pienākums šādus pierādījumus izprasīt. Ņemot vērā, ka pieteicējam bija pietiekami daudz laika iesniegt jebkādus pierādījumus saistībā ar zaudējuma atlīdzību, tiesa, noraida pieteicēja lūgumu par pierādījumu izprasīšanu no SIA „Copy Pro".

[14.4] Tiesa arī noraida pieteicēja lūgumu izprasīt no Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas plakātu un kātu. Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas 2018.gada 12.janvāra spiedumu lietā Nr.130066117 nolemts atgriezt /pers. C/ ar 2017.gada 13.jūlija administratīvās aizturēšanas protokolu Nr.813 un 2017.gada 13.jūlija mantu/dokumentu izņemšanas protokolu izņemto plakātu un baltu kātu. Līdz ar to tiesa nesaskata šķēršļus pieteicējam pašam no Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas izņemt plakātu un kātu.

[14.5] Novērtējot pieteicēja paskaidrojumus sasaistē ar pierādījumu trūkumu, tiesa noraida prasījumu par sabojātās planšetes un tās kāta stiprinājuma izdevumu atlīdzināšanu 30 *euro* apmērā.

[15] Pieteicējs tiesas sēdē izteica lūgumu lietā kā trešo personu pieaicināt Latvijas Republikas tiesībsargu Juri Jansonu, jo viņš varēs sniegt savu viedokli cilvēktiesību ievērošanas jautājumos. Tiesa šādu lūgumu tiesas sēdē noraidīja.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 28.panta sesto daļu par tiesas (tiesneša) lēmumu, ar kuru noraidīts lūgums par trešās personas pieaicināšanu lietā, var iesniegt blakus sūdzību, ja šāds lūgums izteikts līdz tiesas sēdei.

Tā kā pieteicējs šādu lūgumu izteica tiesas sēdē, tad lēmums nav atsevišķi pārsūdzams, bet tas ietverams tiesas spriedumā un par to varēs izteikt

iebildumus pēc sprieduma pasludināšanas.

Izvērtējot trešās personas nepieciešamību konkrētajā lietā, tiesa konstatē un secina turpmāk norādīto.

[15.1] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 28.panta pirmajai daļai par trešo personu administratīvajā procesā var būt privātpersona, kuras tiesības vai tiesiskās intereses attiecīgais administratīvais akts var ierobežot vai kuru var skart tiesas spriedums lietā. Savukārt saskaņā ar minētā panta otro daļu publisko tiesību subjekts var būt par trešo personu gadījumos, kad tas atrodas salīdzināmā situācijā ar privātpersonu, kura var būt par trešo personu administratīvajā procesā, kā arī tad, ja tas noteikts ārējā normatīvajā aktā.

Kā izriet no minētajām tiesību normām, lai būtu pamats pieaicināt lietā kā trešo personu Latvijas Republikas tiesībsargu, jākonstatē, ka tas atrodas salīdzināmā situācijā ar privātpersonu, proti, ka tiesas spriedums šajā lietā varētu aizskart Latvijas Republikas tiesībsarga tiesības un tiesiskās intereses.

[15.2] Pieteicējs lūgumā par trešās personas pieaicināšanu nav norādījis, kā tiesas spiedums konkrētajā lietā varētu skart vai ierobežot Latvijas Republikas tiesībsarga tiesības un tiesiskās intereses. Šādu tiesību un tiesisko interešu ierobežojumu vai aizskārumu nekonstatē arī tiesa, ņemot vērā, ka konkrētās administratīvās lietas ietvaros tiek pārbaudīts pārsūdzētā Valsts policijas lēmuma, ar kuru noraidīts pieteicēja iesniegums par zaudējuma un kaitējuma atlīdzināšanu, tiesiskums.

[15.3] Ievērojot minēto un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 28.pantu, tiesa noraida pieteicēja lūgumu par trešās personas pieaicināšanu.

[16] Vērtējot pārējos lietas izskatīšanas laikā pieteicēja sniegtos paskaidrojumus un argumentus, tiesa uzskata, ka katru no tiem nav nepieciešams detalizēti argumentēt šajā nolēmumā. Augstākā tiesa ir atzinusi, ka tiesas pienākums argumentēt spriedumu nav saprotams kā prasība detalizēti atbildēt uz jebkuru argumentu. Tiesnešiem ir jāuzklausa argumenti, bet viņiem nav pienākums detalizēti atrunāt jebkuru iesniegumu vai skaidri atbildēt uz jebkuru paskaidrojumu. Tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa. (*sk., Augstākās tiesas 2004.gada 23.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-216/2004 8.punktu, 2007.gada 22.jūnija sprieduma SKA–299/2007 9.punktu*). Procesuālās ekonomijas nolūkā tiesa neanalizē pārējos lietā izvirzītos argumentus, jo tie nevar ietekmēt tiesas nolēmumu pēc būtības.

[17] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmajai daļai, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Pieteicējs samaksājis valsts nodevu 30 *euro* apmērā par pieteikuma iesniegšanu tiesā. Ņemot vērā, ka pieteikums tiek daļēji apmierināts, no atbildētājas Latvijas Republikas par labu pieteicējam piespriežama samaksātā valsts nodeva, kas ir atlīdzināma no Valsts policijas budžeta līdzekļiem. Valsts nodeva atlīdzināma Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumos Nr.85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" noteiktajā kārtībā.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

**nosprieda**

**daļēji apmierināt** /pers. C/ pieteikumu.

**Uzlikt par pienākumu** Latvijas Republikai viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas atlīdzināt /pers. C/ (personas kods /personas kods/) 300 *euro* par nodarīto nemantisko kaitējumu.

Pārējā daļā pieteikumu noraidīt.

N**oraidīt** /pers. C/ lūgumu par Latvijas Republikas tiesībsarga Jura Jansona pieaicināšanu lietā trešās personas statusā.

Piespiest no atbildētājas Latvijas Republikas par labu /pers. C/ samaksāto valsts nodevu 30 *euro*, kas ir atlīdzināma no atbildētājas pusē pieaicinātās iestādes Valsts policijas budžeta līdzekļiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese L.Andersone